

je jeho škola vybavená a co potřebuje, a v souvislosti s tím bude čerpat finance, které získá normativní metodou, nebo požádá o mimořádnou dotaci na nákladnější vybavení.

Diskutuje se také o možnosti návratu financování speciálního školství normativně podle diagnóz v situaci, kdy se od diagnóz ustupuje k pedagogickému popisu přístupu, tedy k podpůrným opatření. Tato otázka se otevírá i v souvislosti s nezbytností minimálně pěti miliard korun ročně pro společné vzdělávání a se scházející více než miliardou korun pro školství speciální.

M. Odehnal: Systém financování, jak je v současnosti nastaven, je schopen spolknout jakoukoliv sumu. Ve školách se hromadí pomůcky, které nejsou dostatečně nebo vůbec využívány. Lepší cestou je nastavit normativ podle diagnózy, ten by dostal ředitel školy, v jehož kompetenci by bylo rozhodnout, co dítě potřebuje, a to mu za tyto finanční prostředky poskytnout, nakoupit. Na druhé straně by měl zodpovědnost za to, aby se dítěti dostalo přiměřeného vzdělávání. Zmizelo by to obludné dopisování mezi školou a poradenským zařízením, které v současnosti funguje pouze jako administrativní zátěž. Financování podle diagnóz by přineslo zastropování výdajů – dětí s konkrétními diagnózami přece není nekonečně mnoho.

Není ale nebezpečí, že se dá kompetence do ruky ředitelů školy, který obvykle není speciální pedagog, nerozumí této oblasti vzdělávání, neví, jaké pomůcky jsou k dispozici a jaké jsou pro to které dítě vhodné?

M. Odehnal: Takové nebezpečí může hrozit, ale je o několik řádů menší než to, které přináší současný nenasytný systém, kvůli kterému je spousta finančních prostředků vynakládána neúčelně a zbytečně. Dneska ředitel klidně nakoupí pomůcky, o kterých ví, že skončí ve skříni, protože je má prostě dítě z poradenského zařízení napsány podle seznamu z přílohy vyhlášky. Kdyby dostal konkrétní částku, rozmyslel by si, co za ni pořídit, aby to žákovi skutečně pomohlo. Hospodařil by s konkrétní částkou, která by mu umožnila jednomu žákovi třeba poskytnout i dražší pomůcky, jiný – inkludovatelnější – by vyčerpal zase o něco méně. Nemusel by se držet nějakého seznamu pomůcek, mohl by vybírat ze všeho, co je na trhu, ocenit třeba i učitelku, která sama pomůcky vymýšlí a vyrábí pro konkrétní dítě. Poradenská zařízení by neměla být zahlcována administrativou spojenou s evidencí pomůcek a čerpání financí, měla by ale umět říci učitel, jak s konkrétním žákem pracovat.

Je pět miliard korun na společné vzdělávání málo, nebo hodně?

M. Odehnal: Těžko říci. Velká část z nich jde na asistenty pedagoga, kteří jsou čas-

Martin Odehnal, předseda ASP a vedoucí odboru školství Městské části Praha 9

to zbyteční, platí se prostě proto, že je to možné. I podle našeho systému by si ředitel mohl poskládat finance na asistenta pedagoga, pokud by usoudil, že ho potřebuje. Ale rozhodl by si to sám, neměl by to odkudsi přikázáno. Asistent by nebyl ve škole pouze na dobu, kdy je v ní konkrétní žák, mohl by dostat smlouvu na dobu neurčitou, mohl by se profesionalizovat. Podstatné v tomto systému je, že jakmile by měl ředitel kontrolovatelnou odpovědnost za vzdělávání dítěte, nemohl by ho nikterak šidit.

J. Pilař: Náklady na inkluzi byly od počátku špatně vyčísleny. Když nastaly problémy, kraje začaly celkem pochopitelně improvizovat, protože si s tím nemohly poradit. A tím vznikl neskutečný zmatek. Scházela pravidla, která měly stanovit NÚV a MŠMT. Spolupráce s kraji byla navíc špatná, nedá se proto očekávat, že by vše mohlo fungovat hladce.

S. Drbout: Hlavní problém je v tom, že u nás máme 14 vzdělávacích systémů, každý kraj řeší tuto oblast po svém. Tento chaotický stav postihuje řízení i financování speciálních škol. Kdyby byla od začátku nastavená jasná, přehledná, rozumná a postupná pravidla zavádění společného vzdělávání, nemuselo k tomu dojít. Nestalo by se, že na počátku jsou na jedné straně podpůrná opatření pro všechny, tedy i pro žáky speciálních škol, a na straně druhé (když se zjistí, že není dost financí) se jim tyto peníze vezmou s tím, že je financování duplicitní. V tom přece mělo být jasno hned od počátku. Současné řešení postavené na sumarizaci poža-

давků krajů jen hasí požár, který vůbec nemusel vzniknout. Jde o krizové řešení aktuální situace letošního rozpočtu, hrozí ale reálné nebezpečí, že se podobná situace objeví v příštím roce i v dalších, dokud nedojde k řešení systémovému. A tím je nastavení systému vzdělávání. Nejsme proti inkluzi, ale voláme po postupném, ověřeném, přiměřeném a finančně zajištěném náběhu. K tomu je nutné, aby byli připraveni učitelé, aby byla na tuto změnu připravena i široká rodičovská veřejnost, jde o věc, která se dotkne jejich dětí. Tato změna nemůže být vytržena z konceptu, jde o celospolečenskou změnu. Její překotné politické protlačení jí velmi uškodilo. Financování je jedním ze zásadních problémů. Jsou oblasti, které jsou nadfinancované, z logiky věci jiné musí být podfinancované. Řada podpůrných opatření je pro speciální školy nepoužitelná, ředitel a pedagog speciální školy určitě nepotřebuje návod, jak používat speciální pomůcky a speciální postupy. Přecenění podpůrných opatření problém nevyřeší, to je technokratický přístup. Jistě, ceny se mění, a pokud existuje takový seznam, je nutné na tyto změny reagovat, ale to se musí dělat pravidelně, což je problém, když je tento seznam součástí vyhlášky. Ale samotné přecenění nemá na vzdělávací proces žádný vliv. Na to je třeba změnit od základu filozofii společného vzdělávání. A revize, o kterých mluví ministr školství R. Plaga, mohou tento proces nastartovat. Musí to být ale proces systémový a dlouhodobý, určitě nejde o změnu stihnutelnou v jednom volebním období.